

نام کارگروه: توسعه ایران

رئیس کارگروه: سعید غلامی نتاج امیری

تاریخ: ۱۳۸۸/۲/۸

تهیه کننده: رضا مجیدزاده

همکاران (اعضای کارگروه): فیروز بالکانی، سمیه جوانمردی، حسن

حاج قاسم، رضا دیوسالار، سعید غلامی نتاج امیری، محمود فرهادی نیا،

عبدالرحیم کرکه آبادی

عنوان: پارادایم های توسعه

عنوان فرعی:

کلیدواژه:

چکیده:

○ در این گزارش، شرح مختصری از پارادایم‌های حاکم بر نظریه‌پردازی اجتماعی ارائه شده است. پارادایم‌های مطرح عبارتند از پارادایم نیوتنی، تکاملی و کوانتومی. سه پارادایم مزبور به واسطه نگرش‌های جدید به مسایل علمی شکل گرفته‌اند و مرزبندی کاملی با یکدیگر ندارند. منتها از نظر اصول هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی و روش‌شناختی از یکدیگر متمایز می‌شوند. استدلال اصلی گزارش این است که پارادایم کوانتوم به علت درک پویا از زمان و جرم (هست‌ها) برای توضیح تغییر اجتماعی و توسعه مناسب است.

مقدمه:

○ علم جدید عبارت است از مجموعه مساله، حل مساله و بازنگری در حل یا نقد حل مساله. از این دید، قالب‌های متفاوتی برای نگاه به جهان مادی و اجتماعی ارایه شده‌اند که انواع متفاوتی از مساله را تولید می‌کنند. به اعتبار تفاوت در جنس مسایل، روش حل نیز تاحدی متفاوت خواهد بود. واژه تاحدی بر عدم تمایز کامل و نفی پارادایم قدیم توسط پارادایم جدید دلالت دارد. در این گزارش ابتدا مقدمه‌ای در باب علم اجتماعی و شرایط حصول به دانش معتبر یا ارزیابی آن ارایه شده سپس پارادایم‌های حاکم بر علم اجتماعی با نگاه به مفهوم توسعه بررسی می‌شوند. در نهایت مدلی مقدماتی و کلی به صورت سطح فرانظری متناسب با پارادایم در خور مساله توسعه و تغییر ارایه شده که ترکیبی از مطالعه جیمز کلمن (۱۹۹۰) و جرج سبلیس (۱۹۹۰) است.

فهرست مطالب

پدیده اجتماعی

مساله

نظریه

پارادایم

پارادایم‌های توسعه

فرانظریه

پیشنهاد فرانظریه‌ای برای توسعه ایران

پدیده اجتماعی

ذات یکپارچه (CONCRETE)

مجموعه‌ای از واحدهای انسانی

مجموعه‌ای از روابط اجتماعی (معنای
عمومی)

تصویری کلی از نتایج وابسته به این
مجموعه‌ها

مساله

مساله دار شدن

- درنگ در جهان اجتماعي
- رمزگشايي وقايع با الگوي ساختاري ذهن و منابع فكري

نظريه

- حل مساله با تكيه بر الگوهاي رفتاري و موازين معرفتي، روشي و هستي شناختي

علم اجتماعي

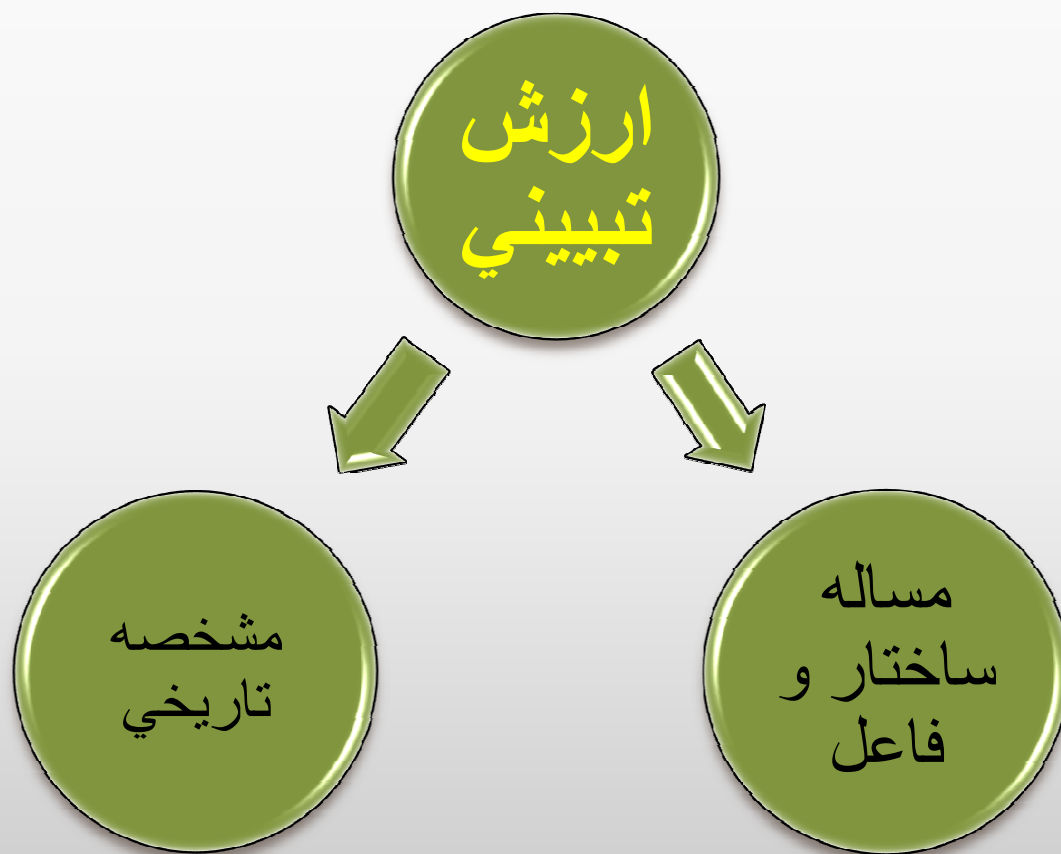
- مشاهدات و تلاش براي حل ديگر مسايل مشابه
- نقد راه حل اوليه مساله

نظريه

تبيين

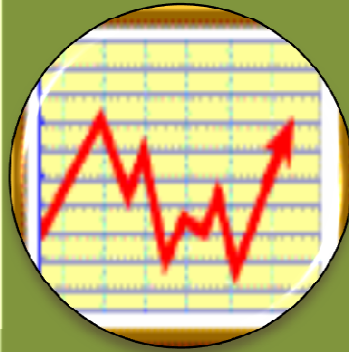
پارادایم

چشم اندازی برای
نگرش به جهان،
تجربید واقعیت،
هستی

دیدگاه مشترکی
درباره سازگاری
منطقی، پیش بینی،
دامنه شمول

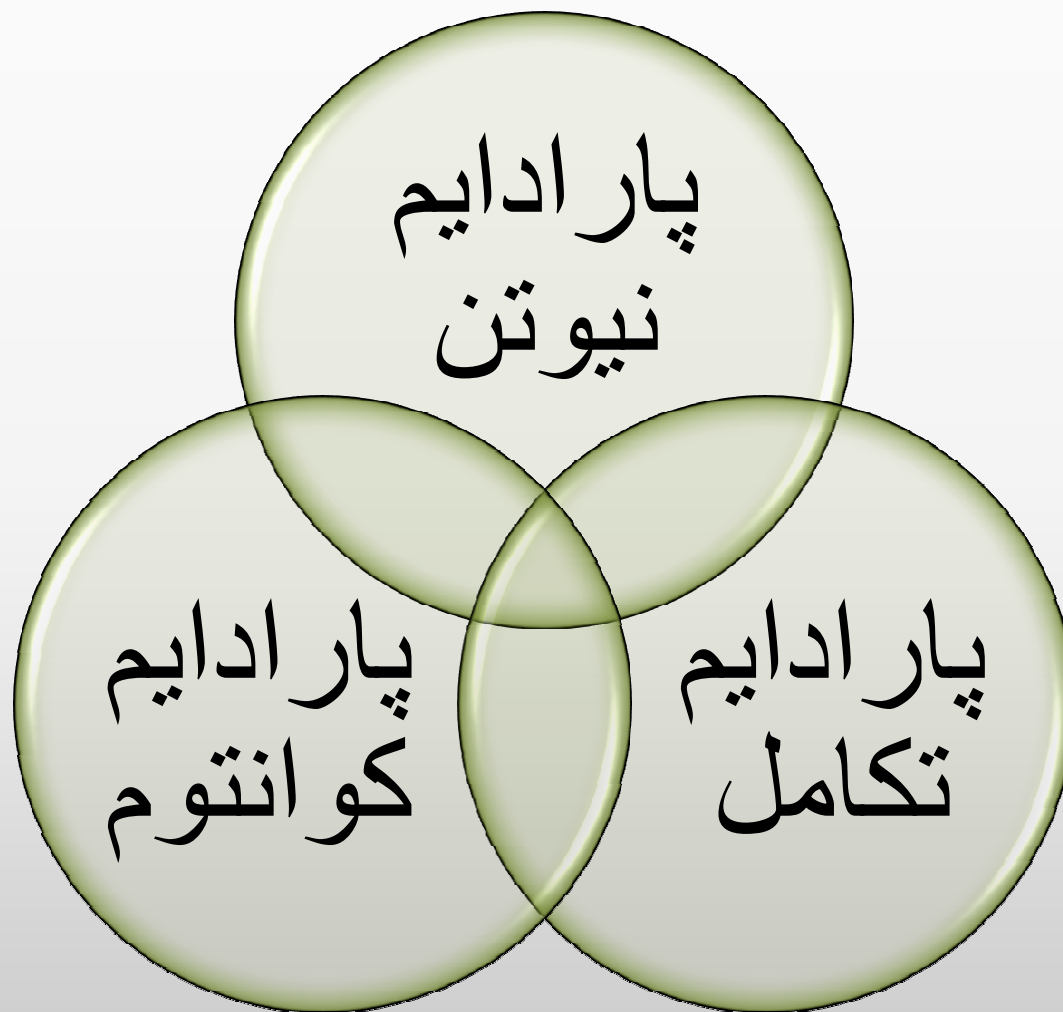
چارچوب نظری
تحلیل مسایل، مفاهیم
کلیدی

مجموعه‌ای از
تکنیک‌ها برای
آزمون پیش‌بینی‌های
نظری،
روش

پارادایم‌های علم جدید

تغییر اجتماعی

دیدگاه پویای کوانتومی:

- تغییر به صورت پویا و برآیند تقابل ساختار و اراده فاعل، تعقل ارگانیک و دیالکتیک

دیدگاه تکاملی :

- تغییر به صورت تراکمی و توسعه‌ای، تحول نهادهای اساسی، تغییر، ذات سیستم و نقطه آغاز دیگر تغییرات است، تعقل ارگانیک

دیدگاه ایستای نیوتنی:

- تغییر: مکانیکی، قوانین ثابت و بدون تغییر نهادهای مبنا، واکنش به اختلال بیرون از سیستم و بازگشت به تعادل، تعقل نومیال

پارادایم‌های توسعه

طبیعیان (مشرک فکری تعدیل)، رضاقلی،
شریعتی، سروش، عظیمی

• پارادایم نیوتنی

بزرگان، پطروشفسکی، فشاہی، ابادری، اشرف،
سوداگر، کاتوزیان، پیران، معتمدی

• پارادایم تکاملی

پارادایم کوانتومی

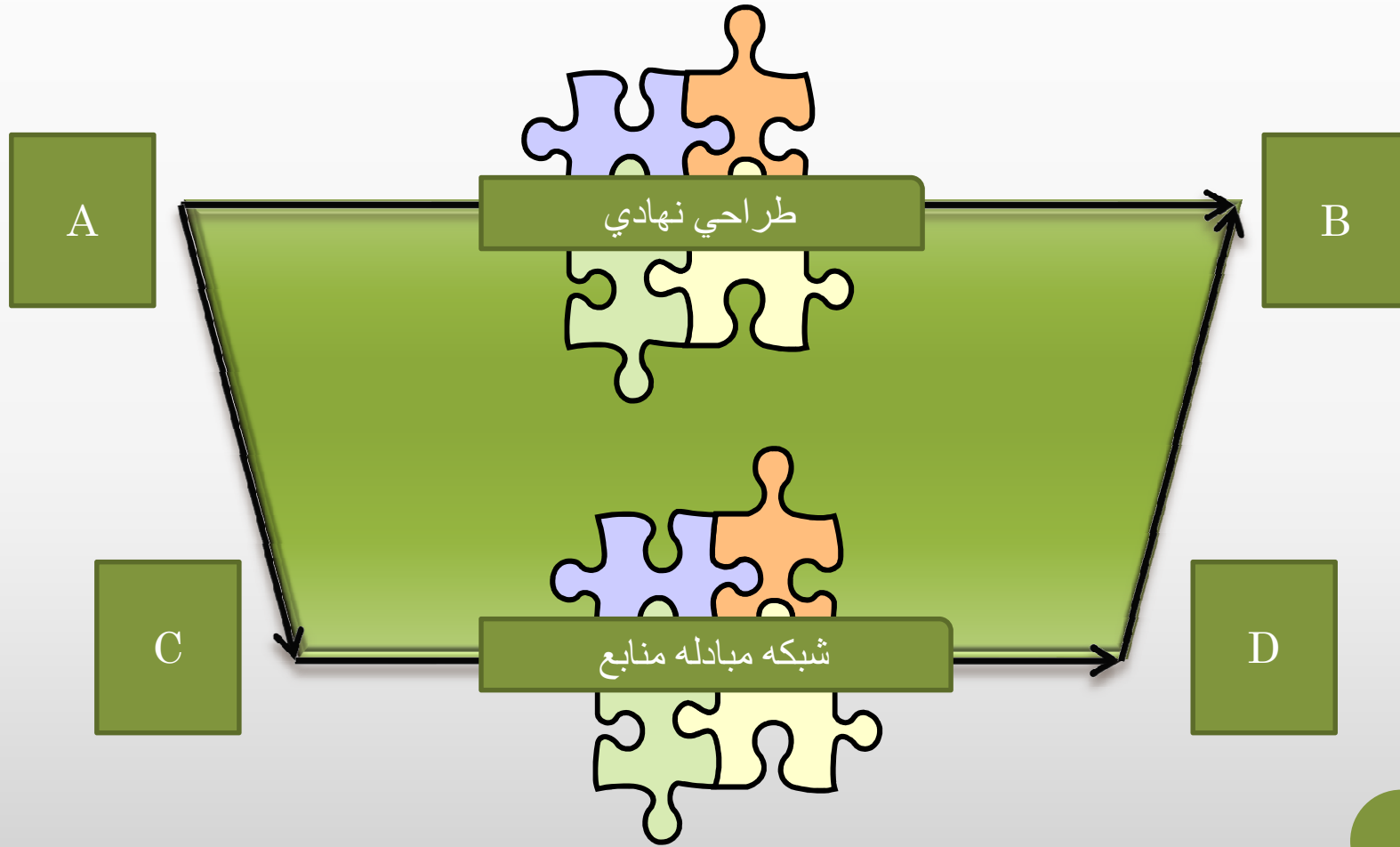

فرانظریه

به زبان ساده،
چای هر یک از
عناصر اجتماع در
یک الگوی
فرانظری باید
معین باشد، اصل
کنش، جایگاه
نهادها و سطح
کلان در تعامل با
سطح خرد و
کنشگران مشخص
شود.

الگوي پيشنهادي: کلن-سبليس

نتیجه گیری:

○ هر یک از پارادایم‌های علمی جنس خاصی از مساله و نوع نگاهی خاصی به جهان را تجویز کرده‌اند. پارادایم نیوتنی درک مطلق از زمان و مکان را به دست می‌دهد و برای ردیابی فرایند تغییر، ابزارهای چندان کارامدی ندارد. پارادایم تکاملی عمدتاً به ساختارها اهمیت داده است. هرچند که این پارادایم دید ارگانیک دارد اما تعامل جزء با کل در آن در قالب اثر کل دیده می‌شود. پارادایم کوانتومی علاوه بر ارج نهادن بر تاثیر کل، تعامل بین اجزا را نیز به حساب می‌آورد و الگویی یکسان برای تمامی جوامع قایل نیست. به این ترتیب درک مشخصات تاریخی و پویای متفاوت تاریخی جوامع میسر می‌شود.

منابع:

- جیمز کلمن (۱۳۷۷) بنیادهای نظریه اجتماعی، ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی.
- رضا مجیدزاده (۱۳۸۷) نظریه بازی و تحلیل اقتصادی، انتشارات مهدی رضایی.
- رضا مجیدزاده (۱۳۸۴) پایان نامه کارشناسی ارشد، بررسی روش شناختی جایگاه سرمایه اجتماعی در تئوری توسعه، دانشگاه علامه طباطبایی.
- Tsebelis , G (1990) Nested Games Theory, California.
- Hodgson, G (2001) How Economics Forgot History, Routledge.